

POVIJEST

Ispitni katalog
za državnu maturu
u školskoj godini 2023./2024.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ISPITNI KATALOG ZA **DRŽAVNU Maturu** U ŠKOLSKOJ GODINI 2023./2024.
POVIJEST

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

SADRŽAJ

UVOD	5
1. PODRUČJA ISPITIVANJA	6
2. OBRAZOVNI ISHODI	7
2.1. RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA	10
3. STRUKTURA ISPITA	20
4. TEHNIČKI OPIS ISPITA	21
4.1. TRAJANJE ISPITA	21
4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA	21
4.3. PRIBOR	21
5. OPIS BODOVANJA	22
6. PRIMJERI ZADATAKA	23
6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA	23
6.2. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJE)	24
6.3. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (UZ POLAZNI SADRŽAJ)	25
6.4. PRIMJER ZADATKA PRODUŽENOGA ODGOVORA	26
7. PRIPREMA ZA ISPIT	32

Napomena:

Ispitni materijali iz Povijesti pisani su prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (<http://www.ihjj.hr>, 2013.).

U obrazovnim ishodima preuzetim iz kurikuluma napravljene su jezične korekcije sukladno normi hrvatskoga standardnog jezika.

UVOD

Povijest je izborni predmet državne mature.

Ispitni katalog za državnu maturu iz Povijesti temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2023./2024. Usklađen je s odobrenim kurikulumom za Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj¹.

Sadrži sedam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispitu. U prvome poglavlju navedena su područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik² treba usvojiti.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su način ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome poglavlju navedeni su primjeri zadataka s detaljnim objašnjenjem, a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

¹ NN, br. 27/19, 557 (20. 3. 2019.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Povijest za gimnazije u Republici Hrvatskoj

² Termin „pristupnik” u ispitnome katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

1. PODRUČJA ISPITIVANJA

Cilj je ispita državne mature iz Povijesti utvrditi razinu usvojenosti znanja (činjenica i generalizacija) te razinu razvijenosti kognitivnih sposobnosti definiranih kroz ishode učenja tijekom obrazovanja pristupnika. Taj se cilj očituje:

- u sagledavanju prošlosti uz korištenje vještina i tehničkih koncepata vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, rada s povijesnim izvorima, povijesne perspektive te usporedbe i sučeljavanja
- u argumentiranome raspravljanju uz prihvaćanje različitih utemeljenih stajališta
- u razumijevanju razdoblja i društva uključujući važne događaje, pojedince, procese, pojave, kao i važna obilježja povijesnih razdoblja i društava koja su predmet proučavanja uz primjenu prikladne terminologije.

Ispitom državne mature iz Povijesti ispituju se sadržaji iz opće i nacionalne povijesti od prapovijesti do suvremenoga doba. Ti su sadržaji podijeljeni u četiri područja ispitivanja:

1. *Prapovijest i stari vijek*
2. *Srednji i rani novi vijek*
3. *Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*
4. *Razdoblje nakon 1918. godine.*

2. OBRAZOVNI ISHODI

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati i razumjeti da bi ostvario željeni rezultat u ispitu državne mature iz Povijesti.

U tablici 1. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Prapovijest i stari vijek*.

Tablica 1. Obrazovni ishodi područja Prapovijest i stari vijek

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
1.1. Prapovijest i stari vijek	Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ A.1.1.)
	Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ B.1.1.)
	Pristupnik analizira važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ C.1.1.)
	Pristupnik istražuje proces stvaranja i širenja države na Starome Istoku i u Europi. (POV SŠ D.1.1.)
	Pristupnik analizira utjecaj državnoga uređenja na prava i status pojedinca u starome vijeku. (POV SŠ D.1.2.)
	Pristupnik analizira različite ideje, umjetnost i predmete za svakodnevnu upotrebu u prapovijesti i u starome vijeku. (POV SŠ E.1.1.)
	Pristupnik istražuje pojavu i razvoj pisma te obilježja religija u starome vijeku. (POV SŠ E.1.2.)

U tablici 2. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Srednji i rani novi vijek*.

Tablica 2. Obrazovni ishodi područja Srednji i rani novi vijek

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
2.1. Srednji i rani novi vijek	Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u srednjemu i ranome novom vijeku. (POV SŠ A.2.1.)
	Pristupnik analizira gospodarsku dinamiku srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ B.2.1.)
	Pristupnik analizira utjecaje razvoja znanosti i tehnologije na društveni i gospodarski razvoj tijekom srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ C.2.1.)
	Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama. (POV SŠ D.2.1.)
	Pristupnik uspoređuje različite ideje, umjetničke stilove i dostignuća srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.1.)
	Pristupnik analizira sukobe i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.2.)

U tablici 3. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*.

Tablica 3. Obrazovni ishodi područja Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
3.1. Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine	Pristupnik procjenjuje društvene promjene i migracije u svijetu i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ A.3.1.)
	Pristupnik prosuđuje različitost i dinamiku gospodarskih promjena u svijetu i hrvatskim zemljama od 18. do početka 20. stoljeća. (POV SŠ B.3.1.)
	Pristupnik prosuđuje povezanost industrijskih revolucija, znanosti i obrazovanja s razvojem nacija i nacionalizama. (POV SŠ C.3.1.)
	Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća. (POV SŠ D.3.1.)
	Pristupnik klasificira modele i različite koncepte nacionalnih integracija u svijetu i na prostoru hrvatskih zemalja. (POV SŠ D.3.2.)
	Pristupnik vrednuje kulturno stvaralaštvo, filozofske pravce i umjetničke stilove u svijetu, Europi i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ E.3.1.)

U tablici 4. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje nakon 1918. godine*.

Tablica 4. Obrazovni ishodi područja Razdoblje nakon 1918. godine

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
4.1. Razdoblje nakon 1918. godine	Pristupnik prosuđuje odnose različitih društvenih skupina te dinamiku društvenih promjena u Hrvatskoj, Europi i svijetu u prvoj polovini 20. stoljeća. (POV SŠ A.4.1.)
	Pristupnik preispituje različite oblike i etape gospodarskoga razvoja 20. i 21. stoljeća u Hrvatskoj, Europi i svijetu. (POV SŠ B.4.1.)
	Pristupnik vrednuje razvoj tehnologije i izume koji su promijenili život čovjeka u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ C.4.1.)
	Pristupnik preispituje proces razvoja država i njihovo političko uređenje u svijetu i Europi nakon dvaju svjetskih ratova. (POV SŠ D.4.1.)
	Pristupnik prosuđuje nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske. (POV SŠ D.4.2.)
	Pristupnik prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ E.4.1.)

2.1. RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA

U tablici 5. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Prapovijest i stari vijek*.

Tablica 5. Razrada obrazovnih ishoda područja Prapovijest i stari vijek

1. PODRUČJE PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
<p>Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ A.1.1.)</p> <p>Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ B.1.1.)</p> <p>Pristupnik analizira važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ C.1.1.)</p> <p>Pristupnik istražuje proces stvaranja i širenja države na Starome istoku i u Europi. (POV SŠ D.1.1.)</p> <p>Pristupnik analizira utjecaj državnoga uređenja na prava i status pojedinca u starome vijeku. (POV SŠ D.1.2.)</p> <p>Pristupnik analizira različite ideje, umjetnost i predmete za svakodnevnu upotrebu u prapovijesti i u starome vijeku. (POV SŠ E.1.1.)</p> <p>Pristupnik istražuje pojavu i razvoj pisma te obilježja religija u starome vijeku. (POV SŠ E.1.2.)</p>	VP – Pristupnik određuje/ kategorizira vremenske i prostorne odrednice	<p>VP</p> <ul style="list-style-type: none"> prapovijesnoga razdoblja i staroga vijeka u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida ili lenti vremena.
	UP – Pristupnik kategorizira/ objašnjava uzroke i posljedice	<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih promjena te nastanka društvenih skupina i odnosa među njima.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> gospodarskih aktivnosti te širenja izuma i tehnologije.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> processa stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> pojave i razvoja pisma.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> gospodarskih aktivnosti i razvoja tehnologije.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> stvaranja država.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> razvoja pisma.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> religijskoga života u starome vijeku.

1. PODRUČJE PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
	RPI – Pristupnik se koristi podacima iz izvora kojima objašnjava povijesne događaje, pojave i procese	RPI ♦ razvoja društva i gospodarstva.
		RPI ♦ razvoja tehnologije.
		RPI ♦ stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		RPI ♦ razvoja pisma.
		RPI ♦ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	PP ♦ društvenih pojava, procesa i gospodarskoga razvoja.
		PP ♦ širenja izuma i tehnologije.
		PP ♦ procesa stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		PP ♦ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
		PP ♦ pojave i razvoja pisma.
		PP ♦ ideja u umjetnosti i predmeta za svakodnevnu upotrebu.

1. PODRUČJE PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
	US – Pristupnik uspoređuje i sučeljava različite interpretacije	US ♦ društvenih pojava, procesa i gospodarskoga razvoja.
		US ♦ širenja izuma i tehnologije.
		US ♦ stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		US ♦ pojave i razvoja pisma.
		US ♦ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
		US ♦ ideja u umjetnosti i predmeta za svakodnevnu upotrebu.

* Šifra ishoda određuje domenu propisanu kurikulumom.

** Značenje kratica koncepata prema kurikulumu može se pronaći ispod tablice 5.

*** Konkretni popis tematskih sadržaja u svakome području ispitivanja pristupnici mogu pronaći u kurikulumu za Povijest.

Kratice tehničkih koncepata prema kurikulumu:

VP (Vrijeme i prostor)

UP (Uzroci i posljedice)

KP (Kontinuitet i promjena)

RPI (Rad s povijesnim izvorima)

PP (Povijesna perspektiva)

US (Usporedba i sučeljavanje)

Objašnjenje svakoga od navedenih tehničkih koncepata pristupnici mogu pronaći u kurikulumu.

U tablici 6. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Srednji i rani novi vijek*.

Tablica 6. Razrada obrazovnih ishoda područja Srednji i rani novi vijek

2. PODRUČJE SREDNJI I RANI NOVI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
<p>Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u srednjemu i ranome novom vijeku. (POV SŠ A.2.1.)</p> <p>Pristupnik analizira gospodarsku dinamiku srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ B.2.1.)</p> <p>Pristupnik analizira utjecaje razvoja znanosti i tehnologije na društveni i gospodarski razvoj tijekom srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ C.2.1.)</p> <p>Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama. (POV SŠ D.2.1.)</p> <p>Pristupnik uspoređuje različite ideje, umjetničke stilove i dostignuća srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.1.)</p> <p>Pristupnik analizira sukobe i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.2.)</p>	VP – Pristupnik određuje/kategorizira vremenske i prostorne odrednice	<p>VP</p> <ul style="list-style-type: none"> srednjega i ranoga novog vijeka u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lenti vremena.
	UP – Pristupnik objašnjava/kategorizira uzroke i posljedice	<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvanoeuropskim civilizacijama.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> razvoja znanosti i tehnologije na društveni i gospodarski razvoj
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> sukoba i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.
	KP – Pristupnik objašnjava/kategorizira kontinuitet i promjene	<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> gospodarske dinamike srednjega i ranoga novog vijeka.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenoga i gospodarskoga razvoja preko znanosti i tehnologije.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.

2. PODRUČJE SREDNJI I RANI NOVI VIJEK

OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	KP ♦ umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
		KP ♦ duhovnoga života i kulturnoga razvoja preko religije.
	RPI – Pristupnik analizira/ upotrebljava podatke iz izvora kojima objašnjava povijesne pojave, procese i događaje	RPI ♦ unutar društvenih odnosa, struktura i promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
		RPI ♦ u razvoju znanosti i tehnologije koji utječu na društveni i gospodarski razvoj.
		RPI ♦ na primjeru oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
		RPI ♦ iz umjetnosti i kulture
		RPI ♦ iz religije koji utječu na duhovni život i kulturni razvoj na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	PP ♦ društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
		PP ♦ razvoja znanosti i tehnologije.
		PP ♦ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
		PP ♦ pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.

2. PODRUČJE SREDNJI I RANI NOVI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	PP ♦ utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
		PP ♦ sukoba i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.
	US – Pristupnik uspoređuje i sučeljava različite interpretacije	US ♦ društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
		US ♦ razvoja znanosti i tehnologije.
		US ♦ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
		US ♦ pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
		US ♦ utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
		US ♦ sukoba i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.

U tablici 7. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*.

Tablica 7. Razrada obrazovnih ishoda područja Od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine

3. PODRUČJE OD POČETKA 18. STOLJEĆA DO KRAJA 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
<p>Pristupnik procjenjuje društvene promjene i migracije u svijetu i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ A.3.1.)</p> <p>Pristupnik prosuđuje različitost i dinamiku gospodarskih promjena u svijetu i hrvatskim zemljama od 18. do početka 20. stoljeća. (POV SŠ B.3.1.)</p> <p>Pristupnik prosuđuje povezanost industrijskih revolucija, znanosti i obrazovanja s razvojem nacija i nacionalizama. (POV SŠ C.3.1.)</p> <p>Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu kao i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća. (POV SŠ D.3.1.)</p> <p>Pristupnik klasificira modele i različite koncepte nacionalnih integracija u svijetu i na prostoru hrvatskih zemalja. (POV SŠ D.3.2.)</p> <p>Pristupnik vrednuje kulturno stvaralaštvo, filozofske pravce i umjetničke stilove u svijetu, Europi i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ E.3.1.)</p>	VP – Pristupnik određuje/ kategorizira vremenske i prostorne odrednice	<p>VP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih, gospodarskih, političkih, znanstvenih, kulturnih i tehnoloških promjena od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lente vremena.
	UP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira uzroke i posljedice	<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> razvoja znanosti i tehnologije.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		<p>UP</p> <ul style="list-style-type: none"> razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira razvoj i promjene	<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> društvenih i gospodarskih odnosa te migracija.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> znanosti i tehnologije.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.

3. PODRUČJE OD POČETKA 18. STOLJEĆA DO KRAJA 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	RPI – Pristupnik oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora kojima objašnjava	RPI ♦ društvene i gospodarske promjene te migracije.
		RPI ♦ razvoj znanosti i tehnologije.
		RPI ♦ ratove, revolucionarne i nacionalne pokrete te ideologije.
		RPI ♦ razvoj kulture, filozofije i umjetnosti na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	PP ♦ društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
		PP ♦ razvoja znanosti i tehnologije.
		PP ♦ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		PP ♦ razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.
	US – Pristupnik analizira različite interpretacije	US ♦ društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
		US ♦ razvoja znanosti i tehnologije.
		US ♦ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		US ♦ razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.

U tablici 8. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje nakon 1918. godine*.

Tablica 8. Razrada obrazovnih ishoda područja Razdoblje nakon 1918. godine

4. PODRUČJE RAZDOBLJE NAKON 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
<p>Pristupnik prosuđuje odnose različitih društvenih skupina te dinamiku društvenih promjena u Hrvatskoj, Europi i svijetu u prvoj polovini 20. stoljeća. (POV SŠ A.4.1.)</p> <p>Pristupnik preispituje različite oblike i etape gospodarskoga razvoja 20. i 21. stoljeća u Hrvatskoj, Europi i svijetu. (POV SŠ B.4.1.)</p> <p>Pristupnik vrednuje razvoj tehnologije i izume koji su promijenili život čovjeka u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ C.4.1.)</p> <p>Pristupnik preispituje proces razvoja država i njihovo političko uređenje u svijetu i Europi nakon dvaju svjetskih ratova. (POV SŠ D.4.1.)</p> <p>Pristupnik prosuđuje nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske. (POV SŠ D.4.2.)</p> <p>Pristupnik prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ E.4.1.)</p>	VP – Pristupnik određuje/ kategorizira vremenske i prostorne odrednice	VP
		♦ društvenoga, političkoga i gospodarskoga razvoja europskih država i međunarodnih odnosa nakon 1918. godine te politički i državopravni položaj Hrvatske od kraja Prvoga svjetskog rata do ulaska u Europsku uniju koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lenti vremena.
	UP – Pristupnik analizira/ kategorizira uzroke i posljedice	UP
		♦ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima.
		UP
		♦ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	UP
		♦ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
		UP
		♦ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	KP
		♦ razvoja demokratskih sustava te dometa, ritma i trajanja totalitarnih režima.
		KP
		♦ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	KP
		♦ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
	KP – Pristupnik objašnjava/ kategorizira kontinuitet i promjene	KP
		♦ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.

4. PODRUČJE RAZDOBLJE NAKON 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	RPI – Pristupnik oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora kojima objašnjava	RPI ♦ razvoj demokratskih sustava te domet, ritam i trajanje totalitarnih režima.
		RPI ♦ vojne sukobe i masovna stradanja u 20. stoljeću.
		RPI ♦ ekonomske aktivnosti, razvoj gospodarstva i novih tehnologija.
		RPI ♦ odnos politike i umjetnosti nakon 1918. godine na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik analizira različite perspektive	PP ♦ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima.
		PP ♦ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
		PP ♦ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
		PP ♦ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine
	US – Pristupnik analizira različite interpretacije	US ♦ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima.
		US ♦ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
		US ♦ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
		US ♦ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.

3. STRUKTURA ISPITA

Ispit državne mature iz Povijesti sadrži **47** zadataka.

Od pristupnika se očekuje poznavanje temeljne povijesne terminologije, događaja, pojava i procesa te razumijevanje uzročno-posljedičnih veza (razlikovanje i klasificiranje uzroka i posljedica povijesnih događaja, pojava i procesa, slijeda povijesnih događaja, pojava i procesa, povijesnih promjena i kontinuiteta, povijesnih izvora kroz analizu ilustrativnih i tekstualnih materijala pri interpretaciji povijesnih zemljovida i kronoloških i statističkih tablica) te sposobnost kronološkoga razmišljanja.

Struktura ispita za školsku godinu 2023./2024. prikazana je u tablici 9.

Tablica 9. Struktura ispita iz Povijesti

PODRUČJA ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA PO PODRUČJU ISPITIVANJA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJA)	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA UZ POLAZNI SADRŽAJ*	ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA
Prapovijest i stari vijek	10	6	2	2	0
Srednji i rani novi vijek	11	7	2	2	0
Od početka 18. stoljeća do kraja 1918.	12	8	2	2	0
Razdoblje nakon 1918.	14	9	2	2	1
UKUPNO	47	30	8	8	1

* U svakome zadatku dva su pitanja vezana za zajednički polazni materijal (povijesni zemljovid, povijesni izvor ili slikovni prilog).

4. TEHNIČKI OPIS ISPITA

Tehnički opis ispita podrazumijeva trajanje ispita, izgled i način rješavanja ispita te pribor za rješavanje ispita.

4.1. TRAJANJE ISPITA

Ispit državne mature iz Povijesti traje **135 minuta** bez stanke.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj su ispitna knjižica, list za odgovore i list za koncept.

Važno je pažljivo pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

U zadacima zatvorenoga tipa (višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadacima otvorenoga tipa (produženoga odgovora) pristupnik mora odgovoriti na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici prema uputi koja je zadana u zadatku. Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime) pokraj točnoga odgovora.

Pri rješavanju zadataka otvorenoga tipa pristupnici mogu upotrebljavati list za koncept, ali na kraju moraju svoje odgovore čitko upisati na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

4.3. PRIBOR

Tijekom pisanja ispita dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

5. OPIS BODOVANJA

Pristupnik u ispitu može ostvariti 63 boda.

Svaki točno označen odgovor u zadatcima višestrukoga izbora i u zadatcima višestrukoga izbora (kronologije) donosi jedan bod.

Svaki točno označen odgovor u zadatcima višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) donosi jedan bod. Uspješnim rješavanjem tih zadataka pristupnik može ostvariti dva boda.

Zadatak otvorenoga tipa donosi maksimalno tri boda za svaki utvrđeni kriterij. Uspješnim rješavanjem toga zadatka pristupnik može ostvariti devet bodova.

Ljestvica bodovanja prikazana je u tablici 10.

Tablica 10. Bodovanje ispita iz Povijesti

PODRUČJA ISPITIVANJA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJA)	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA UZ POLAZNI SADRŽAJ	ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
<i>Prapovijest i stari vijek</i>	6	2	4	0	12
<i>Srednji i rani novi vijek</i>	7	2	4	0	13
<i>Od početka 18. stoljeća do kraja 1918.</i>	8	2	4	0	14
<i>Razdoblje nakon 1918.</i>	9	2	4	9	24
UKUPNO	30 BODOVA	8 BODOVA	16 BODOVA	9 BODOVA	63 BODA

6. PRIMJERI ZADATAKA

U ovome poglavlju navedeni su primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka navedeni su uputa za rješavanje zadatka, točan odgovor, obrazovni ishod koji se tim zadatkom ispituje te način bodovanja.

6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA

Zadatak višestrukoga izbora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadataka višestrukoga izbora glasi:

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

Što je od navedenoga uzrok pojave kolonata?

- A. veliki troškovi za birokraciju
- B. Dioklecijanov edikt o cijenama
- C. Velika seoba naroda
- D. smanjenje broja robova

TOČAN ODGOVOR: D. smanjenje broja robova

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ B.1.1. Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku.

BODOVANJE: 1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. PRIMJER ZADATAKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJE)

Zadatak višestrukoga izbora (kronologije) sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadataka višestrukoga izbora (kronologije) glasi:

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz razdoblja nastanka samostalne i suverene Republike Hrvatske?

- A.** konstituiranje prvoga višestranačkog sabora → početak tzv. balvan-revolucije
→ prihvaćanje prvoga ustava Republike Hrvatske → *krvavi Uskrs*
- B.** početak tzv. balvan-revolucije → konstituiranje prvoga višestranačkog sabora
→ prihvaćanje prvoga ustava Republike Hrvatske → *krvavi Uskrs*
- C.** *krvavi Uskrs* → konstituiranje prvoga višestranačkog sabora
→ početak tzv. balvan-revolucije → prihvaćanje prvoga ustava Republike Hrvatske
- D.** konstituiranje prvoga višestranačkog sabora → *krvavi Uskrs*
→ prihvaćanje prvoga ustava Republike Hrvatske → početak tzv. balvan-revolucije

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ D.4.2. Učenik kategorizira nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske.

BODOVANJE: 1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.3. PRIMJER ZADATAKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (UZ POLAZNI SADRŽAJ)

Zadatak višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadataka višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) glasi:

U sljedećim zadatcima proučite povijesni izvor te odgovorite na postavljena pitanja.

Od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

„U ime Oca, Sina i Svetoga Duha.

Ja, ban bosanski Kulin, prisežem tebi, kneže Krvašu, i svima dubrovačkim građanima da ću biti iskreni prijatelj Vama od sada i do vijeka, i pravi mir držati sa Vama i vjeru dokle god sam živ. Sve Dubrovčane koji hode po mojoj državi, trgujući, ma gdje tko prebiva ili kuda prolazi, pravom ću vjerom i pravim srcem držati bez ikakve povrede, osim ako mi netko po svojoj volji pokloni. I da im ne bude od mojih carinika nasilja; i dok god budu kod mene, pružit ću im savjet i pomoć kao što i samome sebi koliko god budem mogao, bez ikakve zle primisli. Tako mi Bog pomogao i ovo sveto evanđelje. Ja Radoje, dijak banov, pisah ovo banovo pismo od rođenja Kristova... ljeta, mjeseca kolovoza u dvadeset i deveti dan, na usječenje glave Ivana Krstitelja.”

1. Što je ban Kulin odobrio dubrovačkim trgovcima?

- A. osnivanje kolonija
- B. slobodnu trgovinu
- C. vjerske slobode
- D. osnivanje škola

2. Iz kojega je stoljeća prikazani dokument?

- A. iz 12. stoljeća
- B. iz 13. stoljeća
- C. iz 14. stoljeća
- D. iz 15. stoljeća

TOČNI ODGOVORI:

1. B. slobodnu trgovinu
2. A. iz 12. stoljeća

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ D.2.1. Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama.

BODOVANJE: 2 boda – dva točna odgovora

1 bod – jedan točan odgovor

0 bodova – oba netočna odgovora, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.4. PRIMJER ZADATAKA PRODUŽENOGA ODGOVORA

Zadatak produženoga odgovora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka) i osnove (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

Uputa za rješavanje zadataka produženoga odgovora glasi:

U sljedećim zadacima pažljivo promotrite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Zadatak:

Pozorno promotrite slikovni prilog.

Prijevod teksta sa slikovnog priloga:

Na džepu kaputa svećenika piše: „biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje”. Na džepu hlače plemića piše: „porez na sol i duhan, obvezna služba, desetina, vojna služba”. Na maču plemića piše: „pocrvenio od krvi”. Na motici seljaka piše: „natopljena suzama”. Tekst ispod crteža: „Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.”

1. Odredite vrijeme i prostor nastanka slikovnog priloga.

Objasnite društveno–povijesne okolnosti na tome prostoru koristeći se sljedećim pojmovima: „Luj XVI. i apsolutistička država”, „tri staleža”, „reforme i bankrot”, „skupština Generalnih staleža” i „Francuska revolucija”.

---

2. Navedite kojemu je staležu slikovni prilog bio namijenjen. Objasnite svrhu i poruku prikazanoga slikovnog priloga.

---

3. Navedite iz slikovnog priloga tri primjera/elementa koji upućuju na njegovu svrhu.

NAPOMENA:

Pitanja u zadatku produženoga odgovora formuliraju se ovisno o zadanome povijesnom izvoru, stoga su u osnovi zadatka moguće različite formulacije pitanja.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 1.:

Slikovni prilog nastao je **krajem 18. stoljeća (1789. godine)** u **Francuskoj** u vrijeme vladavine **Luja XVI.** Francuska je u to doba bila **apsolutistička feudalna država** podijeljena na **tri staleža**: svećenstvo (prvi stalež), plemstvo (drugi stalež) te seljake, radnike i građane (treći stalež). **Prvi i drugi stalež bili su povlašteni** i odlučivali su o državnim pitanjima. **Treći stalež** činila je većina stanovnika koji su plaćali porez, ali nisu imali pravo sudjelovanja u državnim službama. Unutar trećega staleža najteži položaj imali su seljaci i radnici. Bogati građani htjeli su ostvariti politički utjecaj u društvu u skladu sa svojim materijalnim bogatstvom. Vladavinu Luja XVI. obilježili su brojni **ratovi, neuspješna vanjska politika, raskošan život na dvoru te kriza** zbog nerodnih godina. To je financijski iscrpilo zemlju pa je **kralj pokušao provesti gospodarske reforme**. Prvi i drugi stalež opirali su se reformama kralja ne želeći izgubiti svoje povlastice. Treći stalež želio je velike promjene u društvu. Francuska je **proglasila bankrot**, te kralj pokušava riješiti problem **sazivanjem skupštine Generalnih staleža** želeći dobiti podršku za izglasavanje poreza. U skupštini se glasovalo po načelu jedan stalež jedan glas. Na taj su način pripadnici Trećega staleža uvijek bili nadglasani. Zato su **pripadnici Trećega staleža zahtijevali da se glasuje po principu jedan čovjek jedan glas**. Budući da njihov prijedlog nije prihvaćen, napustili su skupštinu. Ovaj se događaj smatra **povodom Francuske revolucije**.

BODOVANJE:

3 boda

- određeni su vrijeme i prostor (kraj 18. stoljeća, 1789. godina, Francuska) – **1 bod** i
- određena su najmanje četiri elementa povijesnih okolnosti (Luj XVI., apsolutistička feudalna država, povlašteni prvi i drugi stalež, treći stalež, ratovi, neuspješna vanjska politika, raskošan život na dvoru, kriza, gospodarske reforme, proglašenje bankrota, skupština Generalnih staleža kao povod Francuske revolucije) – **2 boda**

2 boda

- određeni su vrijeme i prostor – **1 bod** i
- određena su najmanje tri elementa povijesnih okolnosti – **1 bod**

1 bod

- određeni su vrijeme i prostor – **1 bod** ILI
- određena su najmanje dva elementa povijesnih okolnosti – **1 bod**

0 bodova

- Traženi pojmovi nisu navedeni ni opisani ili je opisano manje od dvaju elemenata.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 2.:

Slikovni prilog **namijenjen je pripadnicima Trećega staleža** jer se slikom slala poruka o društvu u kojemu manjina ima povlastice i **živi na teret većine**. Svrha slikovnog priloga bila je **upozoriti na društvenu nejednakost te težak položaj Trećega staleža, osobito seljaka**. Iz izvora je jasno vidljivo da su za postojeće stanje u društvu najviše odgovorni najbogatiji slojevi države, prvi i drugi stalež. Slikovni prilog mogao je ostaviti snažnu poruku na čitatelje i **potaknuti pripadnike Trećega staleža na pobunu protiv režima**. Također, izvor je mogao ostaviti jednako snažnu poruku **prema pripadnicima Prvoga i Drugoga staleža** o tome kako se **vrijeme njihova privilegiranog stanja u društvu primiče kraju**.

BODOVANJE:

3 boda (navedena su sva tri elementa: namjena, svrha i poruka)

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni prilog – **1 bod** i
- navedena je svrha slikovnog priloga – **1 bod** i
- navedena je poruka slikovnog priloga – **1 bod**

2 boda (navedena su dva od triju elemenata: namjena, svrha, poruka)

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni prilog – **1 bod** ILI
- navedena je svrha slikovnog priloga – **1 bod** ILI
- navedena je poruka slikovnog priloga – **1 bod**

1 bod (naveden je jedan od triju elemenata: namjena, svrha ili poruka)

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni prilog – **1 bod** ILI
- navedena je svrha slikovnog priloga – **1 bod** ILI
- navedena je poruka slikovnog priloga – **1 bod**

0 bodova

traženi pojmovi nisu navedeni ni opisani

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 3.:

Slikovni prilog prikazuje seljaka u otrcanej odjeći koji je pogrbljen od nošenja pripadnika plemstva i svećenstva te **bogate i site plemiće i svećenike koji jašu seljaka**. Također, iz džepa kaputa svećenika viri papir na kojemu piše: „**biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje**”. Svećenstvo ne plaća porez, ima mirovinu i može se razmetati bogatstvom. Na džepu hlača plemića piše: „**porez na sol i duhan, obvezna služba, desetina, vojna služba**”. Taj tekst upućuje na to koje sve obveze ima seljak prema feudalcima. Izraz na maču plemića: „**pocrvenio od krvi**” upućuje na nasilje plemstva nad drugima, a izraz na motici seljaka: „**natopljena suzama**” upućuje na stoljeća nepravde, siromaštva i teškoga rada. Rečenica ispod slike „**Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.**” upućuje na to da će se društveni sustav uskoro promijeniti.

BODOVANJE:

3 boda (navedena su najmanje tri primjera/elementa)

- pogrbljeni seljak u otrcanej odjeći
- motika seljaka na kojoj piše: „natopljena suzama”
- prikaz plemića koji jaše seljaka
- mač plemića na kojemu piše: „pocrvenio od krvi”
- džep hlača plemića na kojemu piše: „porez na sol i duhan, obvezna služba, desetina, vojna služba”
- prikaz svećenika koji jaše seljaka
- džep kaputa svećenika iz kojega viri papir na kojemu piše: „biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje”
- rečenica ispod slike „Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.”

2 boda

- navedena su najmanje dva primjera/elementa

1 bod

- naveden je najmanje jedan primjer/element

0 bodova

- traženi pojmovi nisu navedeni

PODRUČJE ISPITIVANJA: 3. Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine.

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠD.3.1. Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu kao i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća.

RAZRADA OBRAZOVNOGA ISHODA PREMA KONCEPTIMA: Pristupnik objašnjava uzroke i posljedice ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.

Vrednovanje zadatka produženoga odgovora

U zadatku produženoga odgovora moguće je maksimalno ostvariti 9 bodova.

Svaka od traženih sastavnica u zadatku nosi po 3 boda, a bodovanje ovisi o razini ostvarenosti kriterija koje je pristupnik postigao.

Stručna radna skupina će za potrebe vrednovanja ispita razraditi kriterije vrednovanja svake od traženih sastavnica.

7. PRIPREMA ZA ISPIT

Ispitom državne mature iz Povijesti ispituje se gradivo koje se redovitim učenjem obradi do kraja četvrtoga razreda gimnazije. Literatura za pripremu ispita svi su udžbenici koje je propisalo i odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Sadržaj ispitivanja može se provjeravati s pomoću povijesnih izvora, slikovnih priloga ili povijesnih zemljovida koji se nalaze podjednako u propisanoj literaturi za pripremu ispita kao i u literaturi izvan propisane.

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupnicima može služiti kao provjera usvojenoga znanja. Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupnicima da uspješno riješe zadatke u ispitu.

Pristupnicima se savjetuje:

- proučavanje obrazovnih ishoda
- rješavanje provedenih ispita.

Način polaganja ispita državne mature, kao i mjere koje se izriču u slučaju nedozvoljenoga ponašanja učenika propisani su Pravilnikom o polaganju državne mature (Narodne novine, 1/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21, 126/21 i 19/23).

